

DE BROEKGAZET

Driemaandelijks tijdschrift van
vzw Natuurpunt De Vrienden van het Schulensbroek
V.U.: Piet Rymen, Manestraat 58, 3540 Herk-de-Stad.

Woordje van de voorzitter.

Allen,

Wat normaal het mooiste seizoen is in het Schulensbroek, de grasmaand juni, was dit jaar helemaal niet mooi. De overvloedige regenval en de daarmee gepaard gaande problemen van mogelijke wateroverlast en beperkte doorstroom van de Demer te Diest, maakte het nodig om ook het zogenaamde buitenbekken, in feite gewoon het Schulensbroek, onder water te zetten. De vele bezoekers aan de watermassa zagen en roken de stank van de verscheidenen riool overstorten die bij hoog water in werking treden. Dit is nefast voor de natuur. De smurrie die in de beddingen van de riolen bezinkt wordt door het vele water omgewoeld, weggespoeld en komt via de overstorten in de grachten, de beken, wei-en hooilanden van het broek terecht. Dit water bevat amper zuurstof of de smurrie verbruikt bovendien via chemische reacties de aanwezige zuurstof. Sommige beken hadden nul zuurstofgehalte en zagen roetzwart. De mensen van VMM die de sluizen en kleppen aansturen deden al wat in hun mogelijkheden lag om de natuur-en landbouwschade te beperken. Het zijn vakmensen die een globaal overzicht hebben van de situatie in het Demerbekken.

De dorpsfilosofen aan de toog hebben het dan ook niet steeds bij het rechte eind omwille van gebrek aan kennis... Maar dit fenomeen doet zich wel meer voor...

De aankopen gingen gestaag verder dit jaar, het is een eentonig liedje; maar we blijven groeien.

Enkele projecten, zoals het wandelpad langs het spoor liepen door de overstroming vertraging op. Doch we zijn geen KMO, we zijn vrijwilligersbeweging; het komt uiteindelijk wel in orde hopen we.

Vele van onze medewerkende landbouwers zijn al begonnen aan het herstel van de hooi-en weilanden. Prima werk.

Het koppeltje grauwe klauwier (behoorlijk zeldzaam) ontdekt voor d e overstromingen is ondanks alle ater gebleven en heeft zijn jongen grootgebracht! Ook weer een opsteker voor het Schulensbroek.

Geniet ondanks het gehavende landschap in het Schulensbroek van de zomer. Vakantie betekent niet dat we niet verder werken. Natuurbeheer eindigt niet op 30 juni.

Prettige vakantie aan allen

Piet Rymen
Voorzitter

Leuk, niet leuk, soms leuk, wordt hopelijk leuk, ...

Leuk : gift perceel grond

Enige tijd geleden trokken we met de notaris naar het rusthuis De Bleuk te Herk de Stad waar we een schenking van een perceel grond mochten in ontvangst nemen van een eenennegentienjarige man en zijn broer van 85. Ook zij vertelden nog van hun jonge jaren in 't broek... Deze gift vonden we echt een opsteker als erkenning van onze werking! Bedankt!

Niet leuk.

In zo'n groot reservaat is er altijd wat te doen... en gebeurt er ook veel zonder dat wij zelf iets doen. We hebben vele partners en die nemen soms zelf initiatief. De ene keer is dat prima, de andere keer niet. De ene keer is er overleg, de andere keer niet. Dat alles maakt dat er heel veel goede dingen zijn gebeurd inzake natuurbeheer in 't Schulensbroek. Een aantal bleken verkeerde keuzes of een (gedeeltelijk) verkeerde uitvoering. We vinden het niet leuk dat er mensen rondlopen die focussen op de fouten of foutjes van anderen en deze dan gaan opblazen tot abnormale proporties. Wij blijven vrijwilligers en enige vorm van empathie en gezond verstand zou de wereld wat leuker maken..

Soms leuk: Ganzen

Door "omstandigheden" is de geplande afvangst van ganzen dit jaar niet doorgedaan. Nadat we geweigerd hadden dat de jagersvereniging een gecoördineerd afschot zou doen met een 20-tot 50tal jagers, werd het dossier plots erg moeilijk. Doch er komen nog jaren en we leren steeds bij.

De jaarlijkse zomertelling (half juli) leert dat er 63 grauwe ganzen werden geteld en 27 nijlganzen. Deze twee soorten verspreiden zich blijkbaar in kleinere groepjes over het gebied en zijn dus mogelijk niet allen geteld.. Op het meer bevonden zich 540 Canadese Ganzen en 77 brandganzen. We betreuren dat dit probleem niet gecoördineerd in Limburg kan worden aangepakt. In Oost-Vlaanderen is men er in geslaagd het aantal zomerganzen fors terug te dringen.

Wordt hopelijk leuk: Lopende projecten

Het wandelpad langs de spoorweg –van Station naar Beckersvaart- hopen we dit jaar te klaren.

Ook de aanleg van een poel en het herstellen van een vijvertje op de weg Lummen-Schulen is geagendeerd.

In het wachtbekken zijn werken gepland in kader van verbetering biotoop voor grote modderkruiper. Er is trouwens in de Demervallei- niet zo ver van bij ons- een populatie Grote Modderkruiper gevonden. De voorbije overstromingen zijn dan ook weer goed om verspreidingskansen te leveren...

Het Europees LIFE –Delta project is nog steeds in de running bij opmaak van deze tekst. Het blijft spannend.

De grauwe klauwier, de 'Zorro' onder de vogels en ambassadeur van natuurherstel.

De grauwe klauwier is een 17 cm grote zangvogel, met het aanzien van een kleine roofvogel. Dit komt omdat de bovensnavel haakvormig over de ondersnavel gebogen is zoals bij roofvogels. Ze worden vaak opgemerkt als ze uitkijken over het landschap vanuit de top van een struik. De mannetjes hebben een opvallend getekend uiterlijk, waarin vooral het zwarte masker, de grijze kop en de roodbruine rug opvallen. Vrouwtjes en jonge vogels hebben een weinig opvallend, bruin verenkleed. De grauwe klauwier bewoont allerlei open leefgebieden met voldoende zitposten en grote insecten zoals in het Schulensbroek. Ze maken vanuit een struik uitvallen naar allerlei insecten die ze in het vizier krijgen. Klauwieren staan erom bekend kleine voedselvoorraden aan te leggen door prooien aan doorns of prikkeldraad te spietsen. Dit spietsen helpt ook bij het in stukken trekken van grote prooien, zoals hagedissen en muizen. In tegenstelling tot de meeste zangvogels heeft de klauwier grote insecten nodig. Een klauwier kan telkens maar 1 prooi naar zijn nestjongen brengen. Wanneer deze prooien te klein zijn, krijgen de jongen te weinig voedsel binnen. Als nestplaats heeft de grauwe klauwier graag een dichte struik of takkenbos, waarin hij een nest bouwt van gras en mos. In het nest worden 3 tot 7 eieren gelegd. Na 14 dagen komen de jongen uit het ei en na ongeveer 2 weken gevoerd te zijn op het nest, vliegen ze uit. Ook hierna voeren de ouders ze nog 3 tot 5 weken in het broedgebied. Eind juli vertrekken de eerste vogels alweer naar hun overwinteringsgebieden in de savannen van zuidelijk Afrika. In mei komen de klauwieren terug om zich bij ons voort te planten. Ze maken gebruik van de piek in het insectenleven in het voorjaar en tijdens de zomer.

De grauwe klauwier is de afgelopen eeuw zeldzaam geworden in grote delen van België, maar recent nemen de aantallen weer licht toe en duikt hij terug op in gebieden waar hij al jaren weg was. Naast een opvallend uiterlijk en gedrag, heeft de grauwe klauwier een belangrijke indicatorfunctie voor natuurkwaliteit. Hij is namelijk afhankelijk van gevarieerde leefgebieden die rijk zijn aan prooidieren. Gegevens over het succes of verdwijnen van deze vogelsoort zijn

waardevol voor de bescherming van veel andere dier- en plantensoorten. Voor natuurbeheer en –beleid is het belangrijk om onderscheid te kunnen maken tussen natuurlijke processen en de gevolgen van door mensen veroorzaakte aantastingen en klimaatverandering. Bij de grauwe klauwier lopen beide processen door elkaar, zowel bij de achteruitgang van de soort als bij het voorzichtig herstel van de laatste jaren. Biotoopvereisten: kleinschalig landschap met:

- hagen en houtkanten;
- ruigtezones met bramen;
- schrale graslanden en bermen;
- snel opwarmende veldwegen;
- waterpartijen.

Deze hagen en houtkanten bestaan hoofdzakelijk uit meidoorn, sleedoorn, braam en roos. De houtkanten moeten regelmatig beheerd worden, anders groeien ze uiteindelijk uit tot bomenrijen. Het beheer bestaat dan ook best uit een cyclisch hakhoutbeheer met een rotatie van 7 jaar. Interessant is om hier en daar hogere takken te laten staan, die je ringt, zodanig dat deze takken afsterven. Op deze manier creëer je de ideale uitkijkplaatsen voor de grauwe klauwier. De zit- en uitkijkplaatsen dienen te variëren in hoogte van 1-1,5 m tot 2-4 m hoogte. De hogere takken worden vooral gebruikt als uitkijkpost om de nestplaats te bewaken, de lagere als uitvalsbasis voor de jacht. Deze lagere (1-2 m hoge) 'jacht' plaatsen moeten min. 20 m tot max. 40 m van het nest verwijderd zijn. Een regel is om de 12 m te zorgen voor de lagere (1-2 m hoge) 'jacht' plaatsen en om de 20 m voor de hogere zitplaatsen. Echt hoge bomen lijken eerder negatief te zijn voor de grauwe klauwier. Ze laten minder zon toe op de bodem, en verhogen het gevaar voor predatie door kraaien en eksters. Wat de doornige struiken betreft: deze zijn laag bij de grond best heel dicht. Hierin maakt de grauwe klauwier zijn nest. Een hogere nestplaats verhoogt het risico op predatie door kraaiachtigen. In een grasland is het belangrijk dat er structuurvariatie is. Een combinatie van hogere en lagere vegetatie levert de meeste insecten. De hogere vegetatie levert de insecten aan die het gemakkelijkst opgespoord kunnen worden in de lagere vegetatie. Deze lagere vegetatie warmt ook sneller op (microklimaat), wat voor insecten (= voedsel voor de grauwe klauwier) belangrijk is. In grote weilanden kan kleinschaligheid gecreëerd worden door stukken uit te rasteren waar ruigtezones met bramen kunnen groeien. Ook kan men hier takkenhopen aanleggen met veel dunne takken (dus niet te dicht opeen) of een soort wal met dode takken. Waterpartijen zijn belangrijk omdat ze grote insecten, zoals libellen, aantrekken. Ook onverharde, snel opwarmende veldwegen trekken veel insecten aan.

Paul Peeters

Literatuurbronnen: De grauwe klauwier, ambassadeur voor natuurherstel, Stichting Bergerveen, KNNV Uitgeverij; Syllabus studiedag grauwe klauwier van 22 juni 2015, georganiseerd door Limburgs landschap vzw; ANWB Vogelgids van Europa.

Agenda

14 september: vergadering actieve leden CC Herk de Stad 20u - 8 en 22 oktober
beheersdagen met jeugdverenigingen

Link naar PDF: [Activiteiten najaar.pdf](#)

Limburgs milieukrant

De Natuurpuntafdeling "Vrienden van het Schulensbroek" is aangesloten bij de Limburgse Milieukoepel

www.limburgsemilieukoepel.be/

www.limburgsemilieukoepel.be/nieuwsbrief.php

Link naar PDF: [limburgse milieukrant 2016-2 lage resolutie.pdf](#)